

διὰ τοῦ παραθύρου. Ἡ καλύβη ἦτο μεγάλη. Ὁ πατήρ ἐπαιξε χαρτί με τοὺς ράπτας. Τινὰ χαλκὰ νομίσματα ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Ἀνοίξατε!

Ἡ ὑπηρετρία ἦλθε ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν.

— Καλὴν νύκτα! μοι εἶπεν ἐκ δευτέρου ὁ Φέδκας. Ὁ πηγαίνωμεν καθ' ἐκάστην νὰ περιπατῶμεν τοιοῦτοτρόπως. (ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΕΑΡ

Εὐρίσκόμην εἰς μίαν ἐκ τῶν ἐξοχῶν τῆς πατρίδος μου· ὁ μὴν μάρτιος προσήγγιζεν εἰς τὰ τέλη αὐτοῦ· αἱ χιόνες εἰσέτι διετηροῦντο εἰς τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν, καὶ μόλις πρὸ δεκαπενθημερίας εἶχον τακτῇ εἰς τὰς κλιτύας, εἰς τὰς κοιλάδας καὶ εἰς τὰς πεδιάδας. Ἡ χλόη ἤρχιζε νὰ καλύπτῃ τὴν γῆν νεάζουσα καὶ εὐρωστος, καὶ τὰ δένδρα περιβάλλοντο ἤδη ὑπὸ τοῦ μαγευτικοῦ κόσμου τῶν ἀνθῶν. Ἀὖρα δροσερὰ καὶ μυρωμένη ἐφύσα εἰς τὰς κοιλάδας, ἐνῶ εἰς τὰς κορυφὰς τὸ ψῦχος ἦτο εἰσέτι ἐπαισθητόν.

Ἐκαθήμεν παρὰ τὴν ρίζαν μεγάλης φηγοῦ, εἰς τοὺς πρόποδας τερπνοῦ λόφου, καὶ ἐβλεπον. Ἐμπρὸς μου, εἰς ἀπόστασιν δύο βημάτων, διήρχετο ἑλικοειδῶς, ἡσυχος καὶ σιγανὸς ρυάξ, τὰ διαυγῇ τοῦ ὁποίου ὕδατα εἶχον πληθυνθῇ, ἕνεκα τῆς τήξεως τῶν χιόνων. Χάλικας δὲν εἶχεν εἰς τὰς ὄχθας του· ἡ χλόη προῦχθαι ἀμφοτέρωθεν μέχρι τοῦ ὕδατος, ὅπερ ἔβρεχε τὰς ρίζας τῶν χόρτων, ὧν τὰ ὑψηλότερα ἐμουσκεύοντο, κλίνοντα νωχελῶς ἐντὸς τοῦ ρυάκος τὰς κορυφὰς αὐτῶν. Καὶ τοσοῦτον ἦσαν διαυγῇ τὰ νερά ἐκεῖνα, ὥστε, καθαρῶτατα διεκρίνετο ἡ λεπτή καὶ λευκάζουσα ἄμμος, ἥτις ἐκάλυπτε τὴν κοίτην τοῦ ρυάκος. Ὀλίγον παρέκει, μία κομψὴ νῆσσα ἐκολύμβα μετὰ δεκάδος κιτρινοχρῶν νεοσσῶν, βυθιζόντων ἀδιακόπως ἐντὸς τοῦ ὕδατος τὰς μικρὰς κεφαλὰς των, καὶ ἀνατινασσόντων αὐτὰς, μετ' ὅσον προκαλοῦντα τὸ μειδίαμα τοῦ παρατηρητοῦ.

Πέραν, ἡ ὁρασίς μου ἐξετείνετο εἰς βουνόν, κεκαλυμμένον ὑπὸ δάσους πυκνοῦ, οὗτινος τὰ δένδρα, ἐστολίζοντο ὑπὸ τῶν ἑαρινῶν ἀνθῶν, ποικιλλόντων καθ' ὅλας τὰς ἀποχρώσεις τοῦ λευκοῦ, τοῦ ἐρυθροῦ καὶ τοῦ κιτρινωποῦ, καὶ παρίστων τὸ ὡραιότερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον τῶν θεαμάτων, ἅτινα δύναται νὰ μᾶς παρὰσχῇ ἡ φύσις· ἐπὶ δὲ τῶν κλάδων αὐτῶν ἐκελάδουν κατὰ χιλιάδας αἱ χελιδόνες. Κάτωθεν ἐνὸς τῶν τελευταίων δένδρων τοῦ δάσους, ἐκοιμάτο βοσκὴς, ἀφείς εἰς πελώριον λευκὸν κύνα τὴν φροντίδα τῆς ἐπαγρυπνήσεως ἐκατοντάδος περίπου προβάτων, διεσκορπισμένων καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τῆς κοιλάδος. Καὶ διεκρίνοντο ταῦτα ποῦ καὶ ποῦ, ἀνὰ μέσον τῶν ὑψηλῶν χόρτων, εὐτραφῇ καὶ λευκᾷ, οἱ δὲ μικροὶ κωθωνίσκοι των ἤχουν χαρμωσύνας, διακόπτοντες τὴν μεγάλην τῆς φύσεως σιγὴν.

Ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης τοῦ ρυάκος, εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν, ἡπλοῦτο δρομίσκος, ἄγων ἐκ τοῦ χωρίου εἰς τοὺς ἀλευρομύλους. Ἐπὶ τοῦ δρομί-

σκου τούτου, διέκρινον μακρόθεν δύο νεαρὰς χωρικὰς, καμμπομένας ὑπὸ τὸ βάρος μεγάλων σάκκων σίτου, τὸν ὅποιον ἐπὶ τῆς ράχεώς των ἐκόμιζον εἰς τὸν μύλον, διὰ νὰ ἀλεσθῇ. Τὰ ἡλιοκατὰ πρόσωπά των περιερέοντο ὑπὸ ἀφθόνου ἰδρωτός, καὶ οἱ γυμνοὶ πόδες των, πρὸς πᾶν ἄλλο ὁμοιάζοντες ἢ πρὸς πόδας γυναικείους, ἔτυπον μετὰ ῥώμης τὸ σκληρὸν ἑδάφος. Καὶ οὕτω βαδίζουσαι, βραδέως ἐγένοντο ἄφαντοι, κατὰ τὰς ἐσχατίας τῆς κοιλάδος.

Ἄλλ' ἰδοὺ κερβάνιον Κούρδων σκηνιτῶν, εἵτινες, περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐγκαταλείποντες τὰς χειμερινὰς διαμονὰς των, μετοικοῦσι διὰ τὸ ἔαρ, ὅπως πῆξωσι τὰς σκηνάς των ἐκεῖ, ὅπου θὰ εὕρωσι πλουσιωτέραν βοσκὴν, καλλίτερον ἄερα καὶ ἀφθονώτερον ὕδωρ. Ἡ ἔμπροσθέν μου διερχομένη μετοικεσία ἦτο πλουσίου τινὸς Κούρδου φυλάρχου, τοῦ Γιαχγιά βέη. Οὗτος, ἐπιβαίνων μεγαλοπρεποῦς ψαροῦ ἵππου τῆς Ἀραβίας μετ' ἀργυροκοσμῆτους χαλινούς, εἶχε διέλθει πρὸ ἡμισείας ὥρας, μεταβαίνων ἐμπρὸς, ὅπως παρασκευάσῃ τὸ καταλληλότερον κατάλυμα διὰ τὴν μεγάλην πληθύν των κτηνῶν του, τῶν δούλων του, τῶν προστατευομένων του, καὶ τῶν μελῶν τῆς ἰδίας αὐτοῦ οἰκογενείας. Ἦδη δὲ, διήρχετο τὸ κερβάνι του, οὗτινος προεπορεύετο ποίμνιον ἐκ χιλίων περίπου προβάτων, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν πέντε ἢ ἑξ ποιμένων καὶ ἐνὸς ἀρχιποιμένου, ἔχοντος σὺν αὐτῷ εἰκοσάδα πελωρίων κυνῶν. Ἡκλούθει ἐκατοντὰς ἀγελάδων καὶ βουβάλων ὑπὸ ἰδιαίτερον βοσκόν, καὶ ὅπιν ἤρχοντο δεκαπέντε ἢ εἰκοσὶν ὄνοι, πεφορτωμένοι διάφορα τρόφιμα, σκεύη, ἐπιπλα, κλπ. Ὅπισθεν ἐκάστου ὄνου ἤρχετο καὶ μία γυνή, ἥτις, εἴτε νεαρά ἦτο εἴτε γράϊα, ἐβάδιζε συνήθως γυμνόπους, ἣν ἐνδεδυμένη πενιχρότατα, εἶχε τὴν ὄψιν ἡλιοκατὰ καὶ τὰς χεῖρας τραχείας καὶ χονδροειδεῖς· ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα παχείαν ράβδον, καὶ ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς ἢ εἰς τὴν ράχιν της, βάρος τι, σκεύος, δηλαδὴ σάκκον, καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνῆκον εἰς τὰς ἀποσκευὰς τοῦ βέη.

Κατόπιν τῶν γυναικῶν τούτων καὶ τῶν ὄνων, ἤρχετο ἡ σύζυγος τοῦ βέη, Κούρδισσα νεαρά καὶ ὡραία, ὑψηλὴ τὸ ἀνάστημα καὶ ἀγέρωχος τοὺς τρόπους, ἱππεύουσα μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ ἐπιδεξιότητος λαμπρὸν μέλανα ἵππον, ἐστολισμένον μετ' χρυσᾷ φάλαρα, μετ' πολυτίμους ἀργυροὺς χαλινούς, καὶ μετ' ἐπὶ λαίμια, δι' ὧν συνήθιζον νὰ στολίζωσι τοὺς ἵππους τῶν οἱ Κούρδοι. Ἡ μεγαλοπρεπὴς αὕτη γυνή, οὐδὲν ἔχουσα γινώσκον ἢ κάλυμμα ἐπὶ τοῦ ὡραίου προσώπου αὐτῆς, ἦτο ἐνδεδυμένη πλουσιωτάτην κουρδικὴν στολὴν, ἐξ ἀτλαζίου καὶ κατηφῆ χρυσοκεντήτων, καὶ ἔφερεν ἐπὶ τοῦ τραχήλου καὶ τοῦ στήθους ἀφθόνους ὀρμαθοὺς χρυσῶν νομισμάτων. Τὸ μόνον, ὅπερ τὴν προσήγγιζε πρὸς τούρκισσαν, ἦτο ἡ λεπτὴ μεταξωτὴ σινδὼν, δι' ἧς περιέβαλλε τὸ κομψὸν σῶμα της. Ἐβλεπε περὶ ἑαυτὴν ὑπερηφάνως, καὶ οὐδὲ βλείμματος κατεδέχετο νὰ ἀξιοῖ τὴν εἰκοσάδα τῶν ἀθλίων γυμνοπόδων καὶ κακοενδεδυμένων γυναικῶν, αἵτινες, ὡς εἵπομεν, ἐπιπόνως ἐβαδίζον ὀπισθεν τῶν ὄνων, βασταύουσαι σκεύη ἐπὶ τῶν ὤμων των. Ἀνῆκον εἰς τὴν φυλὴν ἐφ' ἧς ἤρχεν ὁ ἀνὴρ

της, ἄρα, ἦσαν θεράπαιναι της, δοῦλαι της, καὶ ὡς τοιαύτας τὰς μετεχειρίζετο.

Παραπλεύρως τῆς βέυσσας, ἐβάδιζον καὶ ἄλλαι τινὲς γυναῖκες, ὅμοιαι πρὸς τὰς μνημονευθείσας, αἰτινες ἐκόμιζον τὰ τέκνα της. Ἡ μία ἐβάσταζεν εἰς τὰς ἀγκάλας της τὸ δεκαπεντάμηνον βρέφος τῆς βέυσσας, ἡ ἄλλη τὴν τετραετίδα κόρη της· μία γυνὴ εἰκοσάετις ἐνωτοφόρει τὸν ὀκταετῆ παχουλὸν καὶ ὀλοστρογγυλὸν υἱὸν τῆς, τὸν μικρὸν βέην, φερνonta ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του φέσιον μὲ πέντε ἢ ἑξ μεγάλα φλουριά, καὶ μέφονταν ἔχουσιν ἄνωθεν σκόρδα, διὰ τὰ μὴ ματαχθῆ. Καὶ τέλος, ἡ δωδεκάετις ἄλλὰ μικροκαμωμένη καὶ συνηθισμένη εἰς τὰ χάδια κόρη της, μὴ δυνάμενη εἰσεῖναι νὰ ἱππεύῃ, ἐνωτοφορεῖτο καὶ αὕτη ὑπὸ δεκαεξάετιδος παιδίσκης, δεικνύουσα φιλαρέσκως εἰς τὰς πτωχὰς της δηηλικούς τὰ ὠραῖα χρυσὰ σκουλαρίκια της καὶ τὸ πλούσιον μαργαριταρένιον περιδέραιον, τὸ ὁποῖον ἐκόσμηι τὸν λευκὸν τράχηλόν της.

Μετὰ τὴν σύζυγον τοῦ βέη καὶ τὰ τέκνα της, ἠκολούθει δεκάς ἐνόπλων Κούρδων νεανίσκων, τὸ δὲ κερβάνιον ἔκλειε μακρὰ σειρὰ ἐκ πεντήκοντα ἢ ἐξήκοντα καμήλων, ἐλαυνομένων ὑπὸ τριῶν ἢ τεσσαρῶν καμηληλατῶν καθημένων νωθρῶς ἐπὶ τῶν ὄνων των.

Τὸ κουρδικὸν κερβάνιον διήλθεν οὕτω τὴν κοιλάδα, μετὰ μεγαλοπρεποῦς βραδύτητος, καὶ ἐγένετο ἄφαντον εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς, καθ' ὃν χρόνον αἱ χελιδόνες ἐκελάδουν, ἡ αὖρα ἔσειε τοὺς κλάδους τῶν δένδρων, καὶ ὁ κόραξ ἵπτατο καταμετρῶν διὰ τῶν πλατέων περὺγων τοῦ τὴν ἀτμόσφαιραν, καὶ ἀρῆνων ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνὰ ἓνα τραχὺν κρῶγμόν, ἀντηχοῦντα μέχρι τῶν περάτων τοῦ δάσους.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην κατήλθεν ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τρέχουσα, ἡ νεαρὰ φίλη μου, καὶ προσελθούσα ἐκάθησε παρὰ τὸ πλευρόν μου, ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς μεγάλης φηγοῦ. Ἦτο ἐνδεδυμένη τὴν ἀπλὴν ἄλλὰ κομψὴν ἐσθῆτα της, γλυκυτάτου ροδίνου χρώματος, ἥτις τοσοῦτον ἀνεδείκνυε τὴν ξανθὴν καλλονὴν της. Ὡραιότατα ἀγρολούλουδα ἐκόσμουσαν τὴν χρυσὴν κόμην της, ἥτις ἐκυμάτιζε λυτὴ εἰς τοὺς ὤμους της κάτωθεν τοῦ ψιαθίνου πύλου, ὃν λίαν χαριέντως ἔφερεν. Αἱ στεναὶ χεῖριδες τῆς ἐσθῆτος της ἄφηνον ἀνοιχτὸν μέρος τῶν τορνευτῶν καὶ παλλεούκων βραχιόνων της· καὶ πρὸς τοῦτοίς, κάτωθεν τοῦ χαριέντος λακκίσκου τοῦ λαιμοῦ της ἐξετείνετο μικρὸν τρίγωνον ἀνοιγμα, ἐκ τοῦ ὁποῖου διεφαίνετο ἀπαστράπτων, τεμάχιον λευκοῦ καὶ μυρωμένου στήθους, μὲ μικρὸν χρυσοῦν σταυρὸν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ μυρίου προῦκάλει ἀκατανικήτους πειρασμούς. Φαιδρὰ, χαρίεσσα καὶ ὁμηγητικὴ, ἡ φίλη μου διέχυσεν ἀμέσως τὴν εὐτυχίαν περὶ αὐτῆς. Ἐκράτουν τὴν μικρὰν καὶ λεπτοφυῆ χεῖρα της ἐντὸς τῆς παλάμης μου, καὶ θλίβων σὺτήν, ἡσθκνύμην ἀνέκφραστον ἡδονήν. Ἡ κρώμην ἀκρόεστως τῆς ἡδέας λαλιᾶς της, ἡ δὲ γλυκυτάτη μικρὰ φωνὴ της, ἀντήχει εἰς τὰ ὦτα μου ὡς ἡ ἡδονικωτάτη τῶν μελωδιῶν.

«Ἄς στολίζονται τὰ δένδρα διὰ τῶν ἐαρινῶν ἀνθῶν, εἶπον· ἄς φυσῇ ἡ δροσερὰ αὖρα διὰ μέσου τῶν

κλάδων των· ἄς φύεται ἡ χλόη ἐσπαρμένη μὲ χίλια ἀγρολούλουδα· ἄς κολυμβῇ ἡ νῆσσα μὲ τοὺς νεοσσούς της· ἄς κοιμᾶται ὁ βοσκὸς ὑπὸ τὸ δένδρον, ἄς σκιρτῶσι τὰ πρόβατα ἀνὰ μέσον τῶν χόρτων, ἄς κελαδῶσι τὰ πτηνὰ τοῦ δάσους, καὶ ὁ κόραξ ἄς διέρχεται κρῶζων ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν ἡμῶν· εἴποτε ἐξ ὧν τούτων δὲν ἔχει δι' ἐμὲ ἀξίαν, ὅταν ἡ παλάμη μου δὲν θλίβῃ τὴν μικρὰν καὶ λευκὴν χεῖρα τῆς φίλης μου, καὶ τὰ ὦτα μου δὲν ἀκούωσι τὴν μελωδικὴν της φωνήν.»

Ἀλλὰ μόλις διελογίσθην ταῦτα, καὶ ἐξυπνησα.

Ἦτο ὄνειρον, ὡς ὅλα τὰ ὄνειρα· ἦτο ὄπτασις.

Καὶ ὁμῶς, τίς δύνάται νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι τὸ ὄνειρον τοῦτο εἶνε ἀπραγματοποίητον;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Ν. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ

(PAUL BOURGET)

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

Εἶναι καλὸν νὰ ἐπανείδωμεν τὴν γυναῖκα, ἥς ἡράσθημεν καὶ ἥς ἀπεχωρίσθημεν ὑπὸ τοῦ βίου, ὅτε δέκα ἔτη διέβησαν ἐπὶ τοῦ ἔρωτος τούτου, ἐπὶ τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ ἐπὶ τῆς καλλονῆς ἐκείνης; Εἶναι καλὸν ν' ἀνοιξώμεν τὸ βιβλίον, τὸ ἄλλοτε μετὰ μέθης ἀναγνωσθὲν, εἰτα δὲ σχεδὸν λησμονηθὲν, καὶ ὅπερ ἐδοῖσκομεν ἐν τῇ πατρικῇ βιβλιοθήκῃ μετὰ τῇ ἐπιγραφῇ αὐτοῦ, ἥτις ἀναπαρίστησιν ἡμῖν, ὥρας τινὰς τῶν τερπνοτάτων τῆς ἐφηβικῆς ἡμῶν ἡλικίας; Εἶναι καλὸν νὰ ἐπιστρέψωμεν, ἀνδρωθέντες, εἰς τὴν γῶραν, ἣν ἐπεσκέσθημεν νεοὶ ὄντες καὶ ἥτις διαμένει ἐν τῇ ἀναμνήσει, ὡς ὅσας πλήρης ἀρώματος, φωτὸς καὶ ῥέμβης; Εἰς τὸν φίλον, ὅστις θὰ ἤρχετο νὰ μοι προβάλλῃ τὰ ἐρωτήματα ταῦτα, γνωρίζω καλῶς τί θ' ἀπεκρινόμεν: «ὦ! τὸ παρελθόν, ἔστω τὸ παρελθόν, θὰ τῷ ἔλεγον, ἐὰν θέλῃς νὰ ζήσης. Ζήτησον τὴν γυναῖκα, ἣν οὐδέποτε συνήντησας, ἥτις οὐδὲν γινώσκει περὶ σοῦ καὶ περὶ ἧς οὐδὲν γινώσκεις, ἐὰν θέλῃς ν' ἀγαπήσῃς τὸ βιβλίον τὸ συγγραφέν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, οὗτινος τὸ ὄνομα οὐδέποτε ἤκουσας, ἐὰν θέλῃς νὰ ρεμβάσῃς καὶ ἐὰν θέλῃς νὰ εὐαρεστήθῃς ἐν μέσῳ τοπίῳ, ἀπόφυγε τὰς ἀγνώστους χώρας, ἐνθα οὐδὲν εὐρίσκεις ἔχοντος τοῦ ἀνθρώπου οἷος ἄλλοτε ὑπῆρξες καὶ οἷος οὐδέποτε πλέον θὰ ὑπαρξῇς.

Ναί! τοιαῦτα θὰ ἔλεγον καὶ θὰ εἶχον ἐννεάκις δίκαιον καὶ ἀπαξ ἄδικον, ὡς ἐπίεσθην, ἐπιστρέφων κατὰ Δεκέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰς Κέρκυραν, ἣν τοσοῦτον εἶχον ἀγαπήσει κατὰ τὸ 1874.

Διότι ὑπάρχουσιν ἐρωμένα, ὧν τὸ γόητρον ἀποσβέννυστι πᾶν ὅ,τι ἡσθάνθη τις ἀφ' οὗτου ἀπεχωρίσθη αὐτῶν, διότι ὑπάρχουσι βιβλία καὶ μετὰ δέκα ἔτη γόνιμα ρεμβασμῶν, ὡς καὶ ὅτε πρῶτον ἀνέγνωμεν αὐτά, καὶ μέρη τοῦ εὐρέος τούτου κόσμου εὐλογημένα, ἀτινα διὰ τῆς μαγείας των ἀποδίδουσιν ἡμῖν ἀκροῦσαν νεότητα ὅπως τὰ ἐπανείδωμεν ἐκ νέου — ὥσει διὰ πρῶτην φορὰν. Τοιοῦτον εἶναι καὶ ἐκεῖνο, οὗτινος τὸ ὄνομα ἔγραψα πρὸ ὀλίγου καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ἐπεβίβασθην εἰς Βρεντήσιον μετὰ τῆς ἀγωνιώ-